

ОСОБЕНОСТИ НА БЪЛГАРСКИЯ КАТАСТРОФИЧЕН ПУЛ

● Световната банка представи катастрофично проучване за България и вариант за регионален пул

През последните две години организирането на семинари, кръгли маси, конференции и други прояви, свързани с катастрофичното застраховане, както и „инвазията“ на експерти по катастрофични рискове, предизвикват у масовия човек (съдейки по изказани мнения в различни интернет форуми) няколко основни усещания: първо, че застрахователите търсят нов начин да изтръснат джоба на обеднелия българин; че световните финансови институции преследват комерсиални цели, проявявайки почти агресивна загриженост; че презастрахователните брокери търсят място под слънцето, доколкото катастрофичният пул не може да мине без трансфер на риска.

Но нито едно от тях не е вярно. Поне изцяло. Във в. „Застраховател прес“ знаем чудесно това, защото следим темата и сме близки с хората, които от години работят по тази толкова важна превантивна инициатива; а някои - като **Лука Доков** например - са превърнали тази идея в своя основна житейска и професионална цел и работят за нея с всички сили, знания и опит.

Резултат обаче няма. И по всичко личи, че скоро няма да има. Не само защото проблемът е твърде сложен или защото застрахователите „не могат да се разберат помежду си“ (тук цитирам едно често употребявано клише), или че в България няма да се появи скоро парламентарно мнозинство, което да наложи със закон подобна непопулярна мярка (в случай че бъде избран пътят на задължителното катастрофично застраховане), или че дори да се приеме закон, задължаващ гражданите да правят вноски в пула (независимо от стойността на премията), събираемостта ще бъде под въпрос години наред... А защото най-вероятно ще бъде приет моделът на Световната банка (СБ) за регионален пул, който от своя страна ще се забави безкрайно много във времето поради необходимостта от съгласие и на останалите държави, които трябва да участват, за да може пулт да се финансира и да заработи.

гария - на Инициативата за национална програма за управление на катастрофични рискове с председател **Румен Гълъбинов** и на Световната банка. Форумът бе открит от **Флориан Фихтл** - представител на СБ за България. По някакво недоразумение бе включен и проект на Allianz, какъвто г-н Пенев отрече да има. Вероятно става дума за идеите, предложени преди време от АБЗ, чийто председател е г-н Пенев, и които подробно сме коментирали в нашия вестник.

Освен Румен Гълъбинов лектори бяха **Евгений Гуренко**, водещ специалист по застраховане от Световната банка, **Маргарет Арнолд** - ръководител на Консорциума по превенция (тя представя накратко своята организация и дейността ѝ), **Лука Доков**, **Дениса Димитру** - консултант по проекта, **Томас Новотни** от Benfield, **Александър Итигин** - консултант по проекта, **Владимир Щескал** от Чешката академия на науките, ст. н. с. д-р **Димо Солаков**, заместник-директор на Геофизичния институт при БАН, **Рашмин Гунасекера** от Willis Re.

Докладите предизвикаха оживени дискусии, в които с въпроси или развити тези се включиха мнозина от присъстващите.

По време на семинара бе разисквана много задълбочено цялата материя - като се започне от институционалните аспекти и се стигне до създаването на правилните застрахователни продукти и техните характеристики, които могат да ни помогнат да се справим с несигурността, изтъкна в заключение г-н Гуренко в края на форума. Отчетено бе и ролята на обществената политика, особено важна за създаването на успешен пул. В детайли бе обсъден важният за България проблем по трансфера на риска. Той има различни технически решения, но няма съмнение, че съществува консенсус, че нещо трябва да бъде направено, изтъкна г-н Гуренко. Необходимо е да се намери решение, което да покрие разми-

да бъде въведена програма за задължително застраховане, това също е много добър модел за развитие, изтъкна г-н Гуренко. От правителството, бизнеса и цялото общество зависи да бъде избран най-подходящият модел, когато става дума за трансфер на риска.

По отношение на задължителната застраховка, съпоставена с подхода на убеждаването, идеите са много. Дали да бъде задължително застраховането, или да бъде въпрос на личен избор от страна на потребителите, ръководен от качествата на продукта и неговата цена, е почти хамлетовска дилема. Световната банка не може да даде категоричен отговор. И двата модела имат право на съществуване. Опитът показва, че задължителният

чин да се предотврати рискът е да се инвестира още преди бедствието в изграждането на сградите, включително обществените, в спазването на строителните регулации, в управление на риска от страна на цялото общество. Не случайно ст.н.с. Димо Солаков изтъкна, че земетресението не е бедствие само по себе си, но то може да предизвика бедствие. Застраховката не е единственото и основно решение; тя е финансовият начин да се справяме със загубите, а тези загуби трябва да бъдат намалявани с политиката на превенция.

По отношение на формирането на цените има достатъчно експерти и от Benfield, и от СБ. Съществуват различни методологии за постигане на стабилни цени, създадени са добри модели за оценка на риска и уязвимостта.

Последният важен елемент е, че правителството

подход е много труден за асимилиране от правителствата поради политическата съпротива, която едно такова решение би предизвикало.

Ако не се избере задължителното застраховане, тогава трябва да се търсят други пътища и да се извършат други действия от страна на правителството, за да се провокира доброволното търсене на продуктите от потребителите.

Благодарение на презентацията на Маргарет Арнолд - ръководител на Консорциума по превенция, стана ясно, че застраховките са само част от пъзела и че те не са достатъчни за справяне с катастрофични ситуации; тук трябва да се включат спешни мерки за реагиране, намаляване на риска, т. е. не става дума само за финансови решения. Най-добрият ни-

трябва да участва в тази дейност под някаква форма - било директно, било като регулатор и надзорник, било като прилага задължителен закон или чрез по-мека политика да подпомага потребителското търсене. То може да си запази правото да разпределя помощта след събитието, но тя ще остане малка част от това, което хората ще могат да получат, ако притежават застраховки.

С други думи, най-важните аспекти на проблема се отнасят до степента на задължителност на застраховката и до отношенията на държавата със схемата, както изтъкна и експертът от Willis Re **Матю Туили** в доклада си „Моделиране на национални катастрофични пулове“, който той изнесе на семинара на Willis Re през април т. г. в София и резюме от който поместваме в настоящия брой на стр.16.

Проектът на СБ предвижда създаването на регионална катастрофична схема, която да обхваща 10 държави от Югоизточна Европа и на която България да стане член. Основните ѝ характеристики са централата да бъде извън страните членки, да бъде управлявана от независим от правителствата на участващите страни мениджмънт, да има възможност за пълно приватизиране след 5-7 години и да предлага евтин, достъпен и надежден застрахователен продукт.

По време на семинара експертите в детайли очертаха ценообразуването на катастрофичен застрахователен продукт за 7 български града, факторите, които трябва да се вземат предвид, подробностите в подхода.

Бяха представени и методики на изчисляване на необходимия рисков капитал както за обезщетяване и компенсация, така и за презастрахователно обезпечаване на продуктите.

Сякаш в подкрепа на „катастрофично лоби“ неодавна геологът проф. **Рангел Гюров** обяви, че в обозримо бъдеще София трябва да очаква силно земетресение. Той подчерта, че през последните 1-2 години се наблюдава повишено сеизмично активиране и въпреки че не може да се каже точно каква е вероятността такова земетресение да сполети района на София, основавайки се на цикличността, може да се говори за около 30% вероятност в обозримо бъдеще да станем свидетели на земетресение с голям магнитуд. Същевременно няколко дни преди семинара в Боровец **Влади Калинов**, директор на Дирекция „Контрол по строителството“ към Столична община, цитиран от „Дарик радио“, съобщи, че сградите в столицата и България се строят така, че да устояват на земетресения от девета степен по скалата на Рихтер и да са в състояние да запазят живота на хората. Такива са наредбите и ние много държим на тях, когато правим преглед на документацията на сградите. Когато се одобряват проектите, те задължително трябва да бъдат комплектовани с подобни документи. А когато сградите се въвеждат в експлоатация, задължително трябва да се гарантира, че тези условия са спазени, каза Калинов. Това звучи успокояващо, но столичани са свидетели както на лошо ново строителство, така и на прекрояване на сгради за търговски цели, които едва ли способстват за подобряване на здравината на сградите.

Но да вървим по ред. На 27 май т. г. Световната банка организира в Боровец семинар за катастрофично застраховане, на който присъстваха повече от 70 държавни-

ци, застрахователи, актюери, финансисти, експерти от БАН и строителния бранш, представители на местната власт, чуждестранни брокери и експерти, журналисти. Сред тях бяха **Венелин Узун** - председател на Комисията за политики при бедствия и аварии в Народното събрание, **Любка Качакова** - заместник-министър на околната среда и водите, **Стефан Стоилков** - директор на Дирекция „Регулаторна политика и анализи“ в Управление „Застрахователен надзор“ на КФН, **Орлин Пенев** - председател на АБЗ, представители на Българското актюерско дружество и на академичните среди.

Колегите от сайта Insurance.bg бяха технически организатор на семинара, който протече много делово, концентрирано и при голям интерес през цялото време, въпреки големия брой на докладите и сложността на разискваната материя.

Всички присъстващи подробно бяха запознати с данните от специално техническо проучване за България на СБ и с основаните на него

препоръки на банката за български модел на застраховане на природните рискове. Проучването е финансирано с грант от Provention Consortium.

Най-общо казано, на семинара бяха представени различни подходи за развитие на пазара на катастрофичното застраховане в Бъл-

наването между икономическите загуби и загубите от застраховките, защото „ножицата“ е огромна. Световната банка няма предварително изготвен модел как България трябва да се справи с катастрофичния риск. Бихме искали тя да стане член на регионалния модел, но ако се появи възможност

(Следва)

СЛАВИМИР ГЕНЧЕВ

Снимки МИРОСЛАВА МИТЕВА